

Dato: 12.02.2018
Referanse: 2014/1141 - 1279/2018
Arkiv: C50
Vår saksbehandler: Camilla Anderson
Direkte tlf. 47458630

Fastsetting av planprogram - Kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljøer i Stor-Elvdal

Utvalgssaksnr.	Utvalg	Møtedato
18/19	Formannskapet	28.02.2018
18/14	Kommunestyret	14.03.2018

Saksdokumenter vedlagt:

Vedlegg:

- 1 Planprogram - Kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljøer i Stor-Elvdal
- 2 Uttalelse fra Hedmark Fylkeskommune - kulturminneverntiltak - kulturminneplaner - kulturminnevern - Stor-Elvdal kommune 2014 - 2017 - kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljøer 2017-2030
- 3 Uttalelse fra Fylkesmannen i Hedmark - kulturminneverntiltak - kulturminneplaner - kulturminnevern - Stor-Elvdal kommune 2014 - 2017 - kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljøer 2017-2030
- 4 Uttalelse fra Statens vegvesen - kulturminneverntiltak - kulturminneplaner - kulturminnevern - Stor-Elvdal kommune 2014 - 2015 - 2016 - 2017
- 5 Informasjon om Atna godshus - Kommunedelplan kultur
- 6 Uttalelse Sametinget
- 7 Innspill Gåla
- 8 Innspill vinjeveien

Rådmannen tilrår formannskapet å fremme følgende innstilling overfor kommunestyret:

Med hjemmel i pbl § 4-1 og § 11-13 fastsettes planprogram for kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljøer i Stor-Elvdal.

Behandling i Formannskapet - 28.02.2018:

Votering: Rådmannens tilrådning ble enstemmig vedtatt.

Formannskapet sin innstilling til kommunestyret:

Med hjemmel i pbl § 4-1 og § 11-13 fastsettes planprogram for kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljøer i Stor-Elvdal.

Behandling i Kommunestyret - 14.03.2018:

Votering: Formannskapet sin innstilling ble enstemmig vedtatt.

Vedtak i Kommunestyret - 14.03.2018:

Med hjemmel i pbl § 4-1 og § 11-13 fastsettes planprogram for kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljøer i Stor-Elvdal.

Bakgrunn

Stor-Elvdal kommune har satt i gang arbeid med utarbeidelse av kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljøer i Stor-Elvdal. I samsvar med krav i plan- og bygningsloven § 4-1 er det utarbeidet et forslag til planprogram som redegjør for innhold og gjennomføring av planarbeidet. Oppstart av planarbeidet ble kunngjort i Østlendingen 07.12.2017 og forslag til planprogram har ligget ute på høring i perioden 07.12.17 - 26.01.18. Det har kommet inn totalt 7 innspill.

Det er foretatt en justering av planprogrammet i henhold til de innspill som er gitt i arbeidsgruppa samt i henhold til innkomne innspill i høringsperioden.

Vurdering

Høringspart	Merknad	Rådmannens kommentar
Fylkesmannen i Hedmark, ved brev datert 30.01.2018	Fylkesmannen mener det er viktig å formidle hvordan registreringer og opplysninger som fremkommer skal brukes, og på hvilken måte kulturminneplanen vil legge føringer for kommuneplanens arealdel. Planarbeidet bør også klargjøre hvordan kommunedelplan for kulturminner med eventuelle temakart/hensynssoner juridisk sett skal forholde seg til andre vedtatte planer og fremtidig revisjoner av kommuneplanens arealdel. Fylkesmannen forutsetter at nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging følges opp i det videre arbeidet med planen. Fylkesmannen har ingen vesentlige merknader til saken	Innspillet tas til orientering
Fylkeskommunen ved brev datert 26.01.2018	Det overordnede målet for kulturminneplanen er at planen skal være et godt verktøy i den daglige saksbehandlingen, og formidle S-Es historie. I planprogrammet brukes formål og mål litt tilfeldig. Det er vanlig å bruke begrep som hovedmål, delmål og strategier. Pkt. 4.2 «Mål for planarbeidet» kan med fordel struktureres slik at strategiene blir ordnet i punkter under egen overskrift. 2.2 Formål er satt til å være å øke kunnskapen og å bidra til helhetlig kulturminneforvaltning som blant annet innebærer å ta vare på et representativt utvalg av kulturminnene. Videre er det å gi en oversikt over kulturminnene i kommunen og å sikre sammenheng mellom kulturminneplanen og kommuneplanens arealdel. Man vil også framheve kulturminner som resurs. Dette oppsummeres som gode formål. Å foreslå tiltak i handlingsplanen kan komme under «strategier». 4.2 Mål for planarbeidet er overordnet å utarbeide en kulturminneplan som gir kommunen et verktøy for bruk i daglig saksbehandling og formidling. Dette er et godt hovedmål. Videre står det at «noe nyregistrering må til en viss grad forventes». Det spørres hva man mener med nyregistrering, men det er i hvert fall sikkert at feltarbeid og verdivurdering ute i felt må gjennomføres. Temaer/typer kulturminner som er valgt er gode og er i samsvar med temaområdene i gjeldende fylkesdelplan. Temaene kan gjerne spisses inn mot det som er særpreg i S-E. Det er vanskelig å skulle gi en fullstendig redegjørelse for kulturminnene/historien til kommunen, så en bør velge noen temaer som man vil sette fokus på. Dette gjør det lettere å komme i havn med kulturminneplanen. Under 4.2 er bestemmelser og retningslinjer omtalt. Det er positivt at det er lagt vekt på å få god sammenheng mellom kulturminneplanen og kommuneplanen sin arealdel. Det kommer	Innspillet tas til orientering og innarbeides i planprogrammet.

	<p>fram at det er i kommuneplanens arealdel de juridisk bindende bestemmelsene skal hjemles. Det står i planprogrammet til kommuneplanen at kulturminneplanen skal utarbeides parallelt med kommuneplanprosessen. Dette nevnes også under 4.1. Samkjøringen er positiv for å få en effektiv forankring i kommuneplanen. Det presiseres at hensynssoner skal gis med bestemmelser og retningslinjer slik som det står i 4.3, planens innhold. Fylkesdirektøren viser også til sitt brev fra 12.04.2017. Kart nevnes som en utfordring. Fylkesdirektøren anbefaler å lage et eget kartlag i kommunens kartløsning, som også kommer i Innlandsgis. Det vesentligste er å trekke avgrensninger for hensynssoner. I tekst delen av planen kan man vise inzoomede kartutsnitt med hensynssoner i deler av kommunen. Det er viktig å legge til rette for aktiv medvirkning fra innbyggerne, lag og foreninger, slik at innbyggerne har gode muligheter til å fremme forslag og gi uttrykk for meninger om kulturminneplanen. Vi anbefaler også å opprette en referansegruppe med lokale ressurspersoner. Fylkesdirektøren synes det er positivt at arbeidsgruppa består av representanter fra ulike avdelinger i kommunen.</p>	
<p>Statens vegvesen ved brev datert 15.12.207</p>	<p>SVV anbefaler at «Nasjonal verneplan for veiger, bruer og vegrelaterte kulturminner» tas inn i planprogrammet. SVV anbefaler også at publikasjonen «Gamle veiger og bruer i Hedmark» fra 1982 tas inn i planprogrammet. Som et av flere aktuelle temaer nevner planprogrammet møteplasser, institusjoner og samferdsel (veier og bruer). SVV regner med at dette også inkluderer andre vegrelaterte objekter og historiske spor. Føring for formidling av Nasjonal turistveg Rondane kan vurderes som aktuelt tema, med målgruppe lokalbefolkning samt tilreisende/besøkende/ turister i bygda. Atnbrufossen og Fosshuset bør være aktuelle for formidling. SVV bidrar gjerne gjennom sin museumskontakt Frode Bakken til en bedre medvirkning i planarbeidet. SVV har ut over dette ingen øvrige merknader.</p>	<p>Innspillet er innarbeidet i planprogrammet.</p>
<p>Sametinget ved brev datert 12.02.2018</p>	<p><i>Sametinget fikk utsatt frist for å komme med høringsinnspill.</i> Tidligere kulturminneregistreringer i Sør-Norge og Hedmark har i stor grad fokusert på norske kulturminner. Samisk kulturminnevern har i stor grad vært fraværende i dette arbeidet før i senere år. Det betyr at samiske kulturminner er underrepresentert i den arkeologiske oversikten. Vi vil derfor anbefale at arbeidet med kulturminneplanen spesielt fokuserer på å få fram den samiske delen av kommunens historie.</p> <p>Det er ikke kjent noen samiske kulturminner i kommunen, men det er som nevnt trolig mer et resultat av manglende undersøkelser enn fravær av kulturminner. Vi vil derfor sterkt anbefale at kommunen går aktivt inn for å gjøre rede for og tette kunnskapshull mht. samiske kulturminner.</p> <p>Konkrete tiltak kan være litteratur- og arkivstudier og gjennomgang av historiske kilder for å kartlegge omfanget av kjent, samisk historie de siste 150-200 år. Dette kan kombineres med intervjuer av lokalbefolkning og samer med kjennskap til området. Sametinget kan også være behjelpelig med å innhente opplysninger og formidle litteraturtips og kontakt.</p> <p>Det vil også være viktig med arkeologisk feltarbeid og registreringer av kjente og ukjente samiske kulturminner. Det er mulig å søke Sametinget om midler til registreringsprosjekter.</p> <p>Mange kjente kulturminner, som f.eks. fangstanlegg, fangstmarksgraver, boplasser og andre kulturminner i utmark, har ingen klar etnisk tilknytning. Disse blir likevel i dag i stor grad tolket som norske. Det er viktig å framheve at disse like godt kan tilknyttes</p>	<p>Innspillet tas til orientering og innarbeides i planprogrammet</p>

	<p>samer, og at den etniske tilknytningen ikke er klarlagt. Konkrete områder/kulturminner en kan fokusere på kan være (se også vedlagt kart):</p> <p><i>Vuludalen</i> – Dette er et spesielt viktig område. Her er det registrert en rekke fangstmarksgraver, som av mange forskere regnes som samiske. Disse ligger like vest for kommunegrensa, men det er trolig flere kulturminner i området.</p> <p><i>Finnsjøen og Finnstad ved Atnbrua</i> – Navnene viser trolig til samisk bosetning.</p> <p><i>Finnhaugane i Bekkjebotn</i> – Navnet viser trolig til samisk bosetning.</p> <p><i>Venabygdsfjellet</i> – På Gråvorden er det registrert et beingjemme som kan være samisk. Det ligger like utenfor kommunegrensa, men det er trolig flere kulturminner i området.</p> <p>Planprogrammet har gode målsetninger og klart definerte bruksområder for planen. Den tar sikte på å gjøre rede for og ta hensyn til et representativt utvalg av kulturminner. Utvalget virker imidlertid litt uklart på dette planstadiet. Samiske kulturminner og historie er ikke nevnt.</p> <p>Vi presiserer at det er spesielt viktig at planen har et sterkt fokus på samiske kulturminner da disse trolig er sterkt underrepresentert blant de kjente kulturminnene/kulturmiljøene i kommunen. Her er både nyregistrering/kartlegging og formidling av avgjørende betydning. Dette gir også nye muligheter mht verdiskapning.</p>	
Foreningen «Atna godshus» ved brev datert 02.12.2017	Foreningen «Atna godshus» ber om at deres prosjekt rundt Atna godshus og Atna stasjon tas med i kulturminneplan arbeidet.	Innspillet er notert og tas med i det videre planarbeidet.
Joar Hagen ved mail datert 06.02.2018	Innspillet gir informasjon og historisk bakgrunn for Trønnes gammelseter, Tryvang, Vinjevegen, Trya m.m	Innspillet er notert og tas med i det videre planarbeidet.
Trond Hauge ved mail datert 15.01.2018	Innspillet gjelder Gåla seter, som ansees som et område med stor kulturverninteresse. «Gåla seter fra fortid til nåtid» anbefales som litteratur. Det nevnes også spor som dyregraver og jernproduksjon i det samme området.	Innspillet er notert og tas med i det videre planarbeidet.

Arbeidet med planprogrammet og organisering av arbeidet med kulturminneplanen:

Planarbeidet er i en tidlig fase, og det er for tidlig å fastsette hvilke temaer som er viktigst, men en tar sikte på å vektlegge de kulturminnene som særpreger kommunen og som har vært viktige for bosetting og virksomhet i kommunen. Det tas sikte på å reise rundt til grendene for å samle inn informasjon samt opprette referansegrupper/personer.

Forslag til planprogram er utarbeidet av den administrative arbeidsgruppa og Hedmark fylkeskommunes forventninger til arbeidet har blitt lagt til grunn.

I henhold til krav for deltakelse i prosjektet, så skal Kulturminneplanen utarbeides som en kommunedelplan etter Plan- og bygningsloven § 11. Organisering av arbeidet vil derfor være relativt likt som for kommuneplanen.

Medvirkning, involvering og kommunikasjon

Medvirkning og samarbeid er en viktig del av prosessen. Hedmark fylkeskommune vil bidra med opplæring, kurs, nettverksarbeid og andre typer bistand der det er behov/ønskelig. Arbeidet med planen skal forankres i lokale ressurser ved å involvere for eksempel historielag, museer, fagpersoner ol.

Folkehelse, estetiske og/eller miljømessige konsekvr

Planprogrammet i seg selv får ikke direkte konsekvenser for folkehelse etc. Selve plandokumentet skal inneholde strategier og tiltak. Disse kan gi positive effekter for folkehelse, estetikk og miljø. Kulturminneplanen vil også kunne være et verktøy for identitetsskaping og for å skape tilhørighet.

Økonomiske konsekvenser:

- Prioritering og disponering av personalressurser til innsamling av materiell og verdivurderinger i felt.
- Kjøp av konsulenttenester til utarbeidelse av planmaterialet med kart og bestemmelser.
- Mindre utgifter til arrangementer, f.eks. til bevertning.
- Utgifter til vedlikehold og opprusting av prioriterte kulturminner og kulturmiljøer –ihht handlingsprogrammet.

Fylkesrådet har innvilget kr. 100 000,- til kommunen og Riksantikvaren har gitt tilsvarende beløp.

Kjøp av de konsulenttenester det dreier seg om her, koster rundt beregnet 200 – 400.000 kroner. Økonomiske konsekvenser må innarbeides i budsjett- økonomi- og handlingsplan.

Konklusjon

Rådmannen anser at planprogrammet har belyst formålet med planarbeidet, planprosessen med frister og deltakere på en god og tilstrekkelig måte.

Rådmannen anbefaler at forslag til planprogram for kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljøer i Stor-Elvdal fastsettes.